

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

Comisia juridică, numiri și imunități

MD-2073, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 105

www.parlament.md

28 aprilie 2017

CMJ-10 nr. 129

Domnului Alexandru TĂNASE
Președintele Curții Constituționale

Stimate domnule Președinte,

La data de 26.04.2016 Comisia juridică, numiri și imunități a examinat pentru lectura a doua proiectul de lege pentru modificarea articolului 70 din Constituția Republicii Moldova nr. 173 din 21.04.2016, adoptat în prima lectură de către Parlament la data de 30 martie 2017.

În cadrul pregătirii proiectului de lege pentru lectura a doua Comisia juridică, numiri și imunități a examinat amendamentul unui grup de deputați la proiectul de lege constituțională prin care se propune completarea alin. (1) de la art. 70 din Constituție cu o excepție suplimentară ce vizează incompatibilitatea dintre calitatea de deputat și exercitarea unei funcții retribuite, și anume excepția activității de creație precum și modificarea alin. (3) de la același articol astfel încât deputații să dispună doar de imunitate funcțională, în condițiile legii. Amendamentul a fost susținut de majoritatea membrilor Comisiei juridice.

În această ordine de idei, în temeiul Hotărârii Curții Constituționale nr. 7 din 04.03.2016 privind controlul constituționalității unor prevederi ale Legii nr.1115-XIV din 5 iulie 2000 cu privire la modificarea și completarea Constituției Republicii Moldova prin care Curtea a hotărât că: „În cazul amendamentelor deputaților acceptate de Parlament în lectura a doua la un proiect de lege privind revizuirea Constituției, este necesară avizarea repetată de către Curtea Constituțională”, Comisia juridică, numiri și imunități cu majoritatea voturilor membrilor săi a decis asupra trimiterii amendamentului constituțional spre avizare către Curtea Constituțională.

Anexă: copia dosarului la proiectul de lege nr. 173 din 21.04.2016

Cu respect,

Raisa APOLSCHII,
Președintele Comisiei

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ A REPUBLICII MOLDOVA	
INTRARE NR.	<u>560</u>
<u>2</u> <u>mai</u>	<u>20</u> <u>17</u>

21 04 2017

FPL nr. 3

Comisiei juridice, pentru numiri și imunități

AMENDAMENT

la proiectul nr. 173 din 21.04.2016 pentru modificarea art. 70 din Constituția RM

În conformitate cu prevederile Regulamentului Parlamentului, înaintăm spre examinare următorul amendament.

La alineatul (1) din art. 70 cuvintele „didactice și științifice,, se înlocuiesc cu cuvintele „didactice, științifice și de creație”,

Alineatul (3) din art. 70 va avea următorul cuprins:

„(3) Deputatul dispune doar de imunitate funcțională, în condițiile legii.”

Motivație:

Propunerea anulării imunității deputaților s-a referit, în primul rând, la imunitatea penală, adică punerea deputaților în condiții egale în caz de comitere a infracțiunilor care nu au nici o legătură cu activitatea și exercitarea atribuțiilor de deputat.

Este necesar de menționat că persecutarea deputaților pentru viziuni politice, voturi sau opinie este inadmisibilă. Asta reiese și din art. 71 din Constituție. Totodată, pentru a elimina anumite speculații ce țin de limitarea independenței funcționale ale deputaților este necesar de a specifica clar la alin. (3) că deputatul va dispune de imunitate funcțională, în condițiile legii. Astfel, în legislație va putea fi dezvoltată această normă în care se va menționa clar că orice abuz asupra deputatului în procesului exercitării funcției este inadmisibil și nu va fi permisă nici o persecutare indiferent de opinie etc. acest mecanism va asigura să nu admitem lezarea independenței deputatului.

Totodată, este necesar de a interveni la subiectul incompatibilității funcției de deputat pentru a fi adusă în concordanță cu alte incompatibilități ale funcțiilor publice. Incompatibilitatea funcției publice remunerate este o normă uzuală. Excepție de la această regulă generală sunt activitățile didactice, științifice și de creație. În cazul deputatului însă, nu sunt considerate incompatibilități doar activitățile didactice și științifice, acesta fiind lipsit de libertatea de exercitare a activității de creație, fiind tratat diferit de alți funcționari publici.

DEPUTAT ÎN PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

MD-2073, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 105

www.parlament.md

21 / 04 / 2016

SS nr. 23

Biroului Permanent al Parlamentului Republicii Moldova

În conformitate cu prevederile art.73, art. 141 și art. 143 alin. (1) din Constituția Republicii Moldova și art.47 din Regulamentul Parlamentului se înaintează cu titlu de inițiativă legislativă proiectul de Lege pentru modificarea articolului 70 din Constituția Republicii Moldova.

Anexă:

1. Proiectul de lege
2. Notă informativă
3. Avizul Curții Constituționale nr. 4 din 18 Aprilie 2016

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA	
D.D.P. Nr. <u>173</u>	
" <u>21</u> "	<u>04</u> 201 <u>6</u>
Ora	

Deputații în Parlament:

1. Caudri / *[Signature]*
 2. Sîrbu / *[Signature]*
 3. Stănescu / *[Signature]*
 4. Padnari / *[Signature]*
 5. Dudnic / *[Signature]*
 6. *[Signature]*
 7. *[Signature]*
 8. *[Signature]*
 9. *[Signature]*
 10. *[Signature]*
 11. *[Signature]*
 12. *[Signature]*
 13. *[Signature]*
 14. *[Signature]*
 15. *[Signature]*
 16. *[Signature]*
 17. *[Signature]*
 18. *[Signature]*
 19. *[Signature]*
 20. *[Signature]*
 21. *[Signature]*
 22. *[Signature]*
 23. *[Signature]*
 24. *[Signature]*
 25. *[Signature]*
 26. *[Signature]*
 27. *[Signature]*
 28. *[Signature]*
 29. *[Signature]*
 30. *[Signature]*
 31. *[Signature]*
 32. *[Signature]*
 33. *[Signature]*
 34. *[Signature]*
 35. *[Signature]*
 36. *[Signature]*
 37. *[Signature]*
 38. *[Signature]*
 39. *[Signature]*
 40. *[Signature]*
 41. *[Signature]*
 42. *[Signature]*
 43. *[Signature]*
 44. *[Signature]*
 45. *[Signature]*
 46. *[Signature]*
 47. *[Signature]*
 48. *[Signature]*
 49. *[Signature]*
 50. *[Signature]*
 51. *[Signature]*
 52. *[Signature]*
 53. *[Signature]*
 54. *[Signature]*
 55. *[Signature]*
 56. *[Signature]*
 57. *[Signature]*
 58. *[Signature]*
 59. *[Signature]*
 60. *[Signature]*
 61. *[Signature]*
 62. *[Signature]*
 63. *[Signature]*
 64. *[Signature]*
 65. *[Signature]*
 66. *[Signature]*
 67. *[Signature]*
 68. *[Signature]*
 69. *[Signature]*
 70. *[Signature]*
 71. *[Signature]*
 72. *[Signature]*
 73. *[Signature]*
 74. *[Signature]*
 75. *[Signature]*
 76. *[Signature]*
 77. *[Signature]*
 78. *[Signature]*
 79. *[Signature]*
 80. *[Signature]*
 81. *[Signature]*
 82. *[Signature]*
 83. *[Signature]*
 84. *[Signature]*
 85. *[Signature]*
 86. *[Signature]*
 87. *[Signature]*
 88. *[Signature]*
 89. *[Signature]*
 90. *[Signature]*
 91. *[Signature]*
 92. *[Signature]*
 93. *[Signature]*
 94. *[Signature]*
 95. *[Signature]*
 96. *[Signature]*
 97. *[Signature]*
 98. *[Signature]*
 99. *[Signature]*
 100. *[Signature]*

Cosoi Petru ~~Stoian~~
Mon Apostol ~~M. H.~~

Camp d'alian Dumitru
Golovin Boris ~~Stoian~~

~~Stoian~~ = d. Yoris

Stati Sergiu ~~Stoian~~
Olcuo Trovwood E. J. J.

Victor Minda ~~Stoian~~
Eugeniu Nichiforin ~~Nichiforin~~

Pleacu Nae Simion ~~Stoian~~
Bolcu Ion

Constantin Tutu ~~Stoian~~

Kuceab Cepree ~~Stoian~~

Roman Botcu ~~Stoian~~
Stefan Vas ~~Stoian~~

Proiect

LEGE
pentru modificarea articolului 70
din Constituția Republicii Moldova

Parlamentul adoptă prezenta lege constituțională.

Articol unic – Articolul 70 din Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29 iunie 1994 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1994, nr.1), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

în titlu, cuvintele „și imunități” se exclud;

alineatul (3) se exclude.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

NOTĂ INFORMATIVĂ
la proiectul de lege pentru modificarea articolului
70 din Constituția Republicii Moldova

Prin prezentul proiect de lege se propune de a reveni la inițiativa de anulare a instituției imunității parlamentare, prevăzută la articolul 70 din Legea Supremă a țării.

Se propune de a modifica articolul 70 din Constituție prin eliminarea alineatului (3), precum și excluderea sintagmei „și imunități,, din titlul articolului.

Cu titlu de principiu este necesar de reiterat faptul că imunitatea parlamentară este concepută ca mijloc de apărare a Parlamentului, în calitatea sa de instituție aleasă în mod democratic, fiind menită să protejeze independența colectivă a acestuia de presiunile exterioare și să garanteze membrilor săi libertatea de exprimare și acțiune în îndeplinirea sarcinilor lor.

Imunitatea parlamentară trebuie privită ca o posibilitate de exercitare a mandatului și nu ca o impunitate absolută, care ar permite situarea unor cetățeni ai Republicii Moldova deasupra legii și a ordinii legale. Indiferent de funcție și statut, toți cetățenii trebuie să fie egali în fața legii pe care sunt obligați să o respecte. Dacă deputatul încalcă o lege, inevitabil societatea va reacționa foarte dur și va aștepta aplicarea măsurilor coercitive ale statului, exact cum ar fi în cazul oricărui cetățean într-un stat de drept.

Imunitatea parlamentară în esența sa are două componente: libertatea de exprimare și inviolabilitatea deputatului. Examinînd practica internațională observăm că în toate statele se reglementează componenta ce ține de – *libertatea de exprimare sau fără limitări*. În rest, atestăm că domeniul de aplicare a imunității variază de la stat la stat, în funcție de tradițiile juridice.

Astfel, pentru unele țări, în cazul în care presupusa infracțiune implică un anumit grad de gravitate, aceasta este exclusă din domeniul de aplicare a imunității și nu necesită autorizarea prealabilă a Parlamentului pentru începerea urmăririi penale (ex. Portugalia sau Suedia). În mod similar această autorizare nu este necesară pentru comiterea infracțiunilor grave nici în Albania, Bulgaria, Finlanda, Norvegia, Turcia). Mai multe state oferă parțial anumite garanții de inviolabilitate, cu excepția Olandei care, din 1884, a egalat statutul deputaților cu cel al oricărui cetățean în ceea ce privește

acțiunile de atragere la răspundere și executarea unei sentințe de condamnare pentru infracțiuni de drept comun.

În aceeași ordine de idei, conform *prevederilor Convenției ONU cu privire la lupta împotriva corupției*, fiecare stat urmează să ia măsurile necesare pentru a stabili sau menține, conform sistemului său juridic și principiilor sale constituționale, *un echilibru adecvat între orice imunitate sau orice privilegiu de jurisdicție acordat agenților săi publici în exercițiul funcțiilor lor și posibilitatea, dacă este necesar, de a cerceta, urmări sau judeca efectiv infracțiunile prevăzute de convenție.*

Imunitatea nu trebuie să fie o piedică în fața realizării actului de justiție (buna desfășurare a procesului judiciar) și nici să influențeze negativ cu bună știință aplicarea principiilor democratice într-un stat de drept.

În Rezoluția nr. 1325 (2003) a Adunării Parlamentare a Consiliului Europei cu privire la Imunităților membrilor APCE, se menționează că imunitatea parlamentară are drept scop să protejeze integritatea parlamentelor și să apere independența, nu impunitatea membrilor Parlamentului în exercitarea funcțiilor lor.

Menționăm faptul că eliminarea imunității nici într-un caz nu va duce la limitarea independenței deputatului, nu va fi afectat dreptul lui la libertatea opiniei și votului. Deputatul va continua să beneficieze de protecția prevăzută la art. 71 din Constituție care este absolută și perpetuă. Deputatul nu va putea fi tras la răspundere penală, civilă sau contravențională pentru voturile sau opiniile exprimate în executarea mandatului.

La definitivarea acestui proiect de lege s-a luat act de obiecțiile Curții Constituționale menționate în avizul nr. 1 din 25 noiembrie 2011.

Deputații:

The image shows a collection of approximately 15 handwritten signatures in black ink, arranged in a loose grid. The signatures are highly stylized and cursive. Some legible names include 'S. Șerban', 'V. Stănescu', 'M. Păunescu', 'G. Bocan', 'H. R.', 'V. Măgălaș', and 'G. Șerban'. The signatures are written over a white background.

My
Wife

John

& Mrs

Green

Highway

House

London

Wales

York

Green

**REPUBLICA MOLDOVA
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ**

PCC-01/38c –nr. 133

Chișinău, 19 aprilie 2016

**Domnului Andrian CANDU,
Președinte al Parlamentului Republicii Moldova**

Stimate domnule Președinte,

Prin prezenta, Vă expediem alăturat copia Avizului Curții Constituționale nr.4 din 18 aprilie 2016 asupra inițiativei de revizuire a articolului 70 din Constituția Republicii Moldova (*imunitatea deputatului*).

Cu deosebită considerație,

**Alexandru TĂNASE
Președinte**

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA	
O.D.P. Nr.	1061
"20" 04	2016
Ora	

Adresa poștală:
str. A. Lăpușneanu, 28
MD 2004, Chișinău

Telefon: (373 22) 25-37-08
(373 22) 25-37-20

Fax: (373 22) 25-37-46
E.mail: secretariat@constcourt.md

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională, statuând în componența:

DI Alexandru TĂNASE, *președinte*,
DI Aurel BĂIEȘU,
DI Igor DOLEA,
DI Victor POPA, *judecători*,
cu participarea dnei Sorina Munteanu, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 11 aprilie 2016
și înregistrată la aceeași dată,
Examinând sesizarea menționată în camera de consiliu,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,

Adoptă următorul aviz:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află sesizarea depusă la Curtea Constituțională la 11 aprilie 2016 de către un grup de deputați în Parlament, în temeiul prevederilor articolelor 135 alin.(1) lit. c) și 141 alin.(1) lit. b) din Constituția Republicii Moldova, articolului 4 alin. (1) lit. c) din Legea cu privire la Curtea Constituțională și articolelor 4 alin. (1) lit. c), 38 alin. (2) și 63 lit. a) din Codul jurisdicției constituționale, prin care se solicită avizarea proiectului de lege pentru modificarea articolului 70 din Constituția Republicii Moldova.

2. Deputații semnatori ai inițiativei de revizuire a Constituției sunt: Andrian Candu, Marian Lupu, Serghei Sîrbu, Raisa Apolschii, Oleg Sîrbu, Valentina Buliga, Marcel Răducan, Corneliu Padnevici, Nicolai Dudoglo, Valentina Stratan, Constantin Țuțu, Eugeniu Nichiforciuc, Serghei Chiseliov, Lidia Lupu, Valentina Rotaru, Demian Caraseni, Elena Bacalu, Corneliu Dudnic, Vladimir Andronachi, Lilian Carp, Roman Boțan, Veaceslav Untilă. Anatolie Zagorodnii, Igor Vreamea, Boris Golovin, Alina Zotea, Ion Apostol, Petru Știrbate, Ștefan Vlas, Petru Cosoi, Nicolae Juravschi, Nae-Simion Pleșca, Ion Balan, Vladimir Hotineanu, Valerian Bejan, Iurie Dîrda, Ion Casian, Vladimir Vitiuc și Violeta Ivanov - în total 39 de persoane.

3. Proiectul de lege pentru modificarea Constituției prevede următoarele:

„Articol unic – Articolul 70 din Constituția Republicii Moldova, adoptată la 29 iulie 1994 (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 1994, nr. 1), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează:

în titlu, cuvintele „și imunități” se exclud;

Articolul 71
Independența opiniilor

„Deputatul nu poate fi persecutat sau tras la răspundere juridică pentru voturile sau pentru opiniile exprimate în exercitarea mandatului.”

Articolul 72
Categorii de legi

„(1) **Parlamentul adoptă legi constituționale, legi organice și legi ordinare.**

(2) **Legile constituționale sunt cele de revizuire a Constituției.**

[...]”

Articolul 135
Atribuțiile [Curții Constituționale]

„(1) **Curtea Constituțională:**

[...]

c) se pronunță asupra inițiativelor de revizuire a Constituției;

[...]”

Articolul 141
Inițiativa revizuirii

„(1) **Revizuirea Constituției poate fi inițiată de:**

[...]

b) un număr de cel puțin o treime de deputați în Parlament;

[...]

(2) **Proiectele de legi constituționale vor fi prezentate Parlamentului numai împreună cu avizul Curții Constituționale, adoptat cu votul a cel puțin 4 judecători.”**

Articolul 142
Limitele revizuirii

„(1) **Dispozițiile privind caracterul suveran, independent și unitar al statului, precum și cele referitoare la neutralitatea permanentă a statului, pot fi revizuite numai cu aprobarea lor prin referendum, cu votul majorității cetățenilor înscrși în listele electorale.**

(2) **Nici o revizuire nu poate fi făcută, dacă are ca rezultat suprimarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor sau a garanțiilor acestora.**

(3) **Constituția nu poate fi revizuită pe durata stării de urgență, de asediu și de război.”**

Articolul 143
Legea privind modificarea Constituției

12. Cu referire la problema revizuirii Constituției, în Hotărârea nr. 57 din 3 noiembrie 1999 privind interpretarea art. 75, art. 141 și 143 din Constituție, Curtea a menționat:

„3. În opinia Curții Constituționale, revizuirea Constituției constă în modificarea acesteia prin reformularea, abrogarea anumitor norme sau prin adăugarea unui text nou.”

13. În ceea ce privește garanțiile de protecție a Constituției Republicii Moldova, în aceeași Hotărâre nr. 57 din 3 noiembrie 1999, Curtea Constituțională a statuat că:

„[În calitatea sa de așezământ scris și sistematic, de lege supremă în sistemul juridic normativ, Constituția Republicii Moldova este relativ rigidă, în sensul că ea admite revizuirea, dar numai pentru un sistem tehnic prestabilit vizând inițiativa de revizuire (art.141), limitele revizuirii (art.142) și procedura acesteia (art.143).”

14. În Hotărârea nr. 7 din 4 martie 2016 privind controlul constituționalității unor prevederi ale Legii nr. 1115-XIV din 5 iulie 2000 cu privire la modificarea și completarea Constituției Republicii Moldova, Curtea a menționat că prevederile constituționale referitoare la revizuirea Constituției sunt determinate de noțiunea, natura și scopul Constituției înseși. În acest sens, orice revizuire poate fi operată doar cu respectarea principiilor supremației Constituției, stabilității acesteia, unității materiei și echilibrului valorilor consacrate prin Legea Supremă, precum și a atribuției Curții Constituționale de a se pronunța în privința inițiativelor de revizuire a Constituției în cadrul competenței partajate a Parlamentului și a Curții în procesul de modificare a Constituției. Nu poate fi adoptată nici o modificare a Constituției care ar afecta armonia prevederilor Constituției sau armonia valorilor consacrate prin acestea. Or, natura Constituției de act cu forță juridică supremă și ideea de constituționalitate implică faptul că nu există și nici nu pot exista lacune sau contradicții interne ale Constituției.

15. În același timp, în hotărârea menționată, Curtea a subliniat că în sensul articolului 135 alin. (1) lit. c) coroborat cu prevederile articolului 141 alin.(2) din Constituție, după pronunțarea avizului de către Curtea Constituțională, nu se admit intervenții în textul proiectului legii de revizuire a Constituției, iar **ignorarea sau depășirea acestuia pot servi drept temei pentru nulitatea modificărilor astfel operate.**

16. Prin urmare, pentru a fi constituțională, orice revizuire a Constituției, indiferent de motivele invocate și de procedeul utilizat, trebuie să se încadreze în ordinea constituțională existentă și să *respecte procedura prevăzută de Titlul VI din Legea Supremă.*

23. Textul citat reglementează condiții de constituționalitate intrinsecă a inițiativei de revizuire [alin.(1) și (2) ale art.142] și de constituționalitate extrinsecă a acesteia [alin.(3) al art.142].

a) Constituționalitatea extrinsecă (limitele temporale)

24. Sub aspectul constituționalității extrinseci, cu privire la împrejurările revizuirii Constituției, textul articolului 142 alin. (3) din Legea fundamentală, care interzice revizuirea Constituției pe durata stării de urgență, de asediu și de război, coroborează cu cel al articolului 63 alin. (3) teza a doua din Constituție, potrivit căruia Parlamentul nu poate revizui Constituția în perioada în care mandatul se prelungește până la întrunirea legală a noii componente.

25. De asemenea, limitele temporale includ termenul de adoptare a inițiativei de revizuire a Constituției.

26. În conformitate cu articolul 143 din Constituție, care reglementează modificarea Constituției, o lege cu privire la modificarea Constituției poate fi adoptată după cel puțin 6 luni de la data prezentării inițiativei corespunzătoare.

27. Curtea constată că, în momentul inițierii revizuirii Constituției în prezenta cauză, nu subzistă niciuna dintre situațiile la care fac referire textele constituționale menționate, fiind întrunite condițiile de constituționalitate extrinsecă a inițiativei de revizuire.

b) Constituționalitatea intrinsecă (limitele materiale)

1.1. Considerații generale

28. Pronunțarea cu privire la constituționalitatea intrinsecă (limitele materiale) impune analiza modificărilor propuse prin raportare la dispozițiile art.142 alin.(1) și alin. (2) din Constituție, pentru a determina dacă obiectul revizuirii îl constituie caracterul suveran, independent și unitar al statului, precum și cele referitoare la neutralitatea permanentă a statului, precum și dacă modificările propuse au ca rezultat suprimarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor sau a garanțiilor acestora.

29. De asemenea, Curtea va examina dacă modificările constituționale propuse nu contravin altor prevederi constituționale și dacă vor asigura aplicabilitatea în ansamblu a acestora fără a se exclude reciproc.

1.2. Excluderea inviolabilității parlamentare

30. Curtea reține că în propunerea de revizuire a Constituției se abrogă alineatul (3) al articolului 70, care prevede că „Deputatul nu poate fi reținut,

imunitatea se regădesc și în privința Președintelui Republicii Moldova. Din această perspectivă, propunerea de modificare doar a dispozițiilor art. 70 alin. (3), referitoare la suprimarea inviolabilității membrilor Parlamentului, apare ca fiind discriminatorie, de natură a genera o inegalitate de tratament juridic între persoane care dobândesc mandatul prin vot universal, egal, direct, secret și liber exprimat.

36. Cu toate acestea, Curtea a reținut în jurisprudența sa că Parlamentul este unica autoritate competentă să decidă asupra instituirii, excluderii sau limitării imunității deputaților.

37. În conformitate cu cele expuse, Curtea reamintește că s-a pronunțat pozitiv asupra problemei excluderii inviolabilității deputaților prin Avizele nr. 1 din 25 ianuarie 2001 și nr. 1 din 25 noiembrie 2011 asupra proiectelor de lege pentru modificarea și completarea articolelor 70 și 71 din Constituția Republicii Moldova, precum și prin Avizul nr. 2 din 10 noiembrie 2015 asupra inițiativei civice de revizuire a articolelor 60, 70, 78, și 89 din Constituție prin referendum republican.

38. Prin urmare, modificările constituționale propuse de autorii proiectului de lege în vederea excluderii inviolabilității parlamentare corespund exigențelor privind caracterul suveran, independent și unitar al statului și nu sunt de natură să conducă la suprimarea drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor sau garanțiilor acestora.

39. În lumina celor menționate *supra*, analiza conținutului proiectului de lege constituțională denotă că acesta nu depășește limitele revizuirii prevăzute de articolul 142 alin. (2) din Constituție.

Pentru considerentele expuse, în temeiul articolelor 135 alin.(1) lit. c) și 141 alin.(2) din Constituție, articolului 26 alin.(1) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, articolelor 61 alin.(1) și 63 lit. a) din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională adoptă următorul

AVIZ:

1. Inițiativa de revizuire a articolului 70 din Constituție, provenind de la un grup de 39 deputați, este prezentată de subiectul autorizat și, în acest sens, este conformă prevederilor articolului 141 alin. (1) lit. b) din Constituție.

2. Proiectul de lege constituțională privind modificarea articolului 70 din Constituție nu depășește limitele de revizuire impuse de dispozițiile constituționale ale articolului 142 alin. (2) din Constituție și poate fi înaintat spre examinare Parlamentului.

OPINIE SEPARATĂ (CONCURENTĂ)

1. Am votat în favoarea avizării pozitive a proiectului de modificare a articolului 70 din Constituție, deoarece consider că prin proiectul dat nu se depășesc limitele revizuirii stabilite de articolul 142 din Constituție. În același timp, consider că instituția imunității parlamentare nu poate fi analizată *in abstractio, fără a ține cont de funcționalitatea sistemului politic* din țară. Din această perspectivă, este absolut eronat de a trata imunitatea parlamentară exclusiv ca un privilegiu oferit de Constituție parlamentarului, ca o posibilitate de a se eschiva de la răspunderea penală, ignorând cu desăvârșire cealaltă dimensiune a acestei instituții – cea de procedură specială de protecție a acestuia față de acțiunile abuzive ori insuficient fondate din partea puterii politice.
2. Pornind de la starea democrației și justiției în Republica Moldova, imunitatea parlamentară trebuie tratată, în principal, ca o instituție de drept constituțional, ce are ca scop protejarea parlamentarului împotriva unor măsuri represive, arbitrare, ce ar putea fi luate de puterea politică și ar afecta independența acestuia. Consider că este eronată intenția autorilor proiectului de a diminua garanțiile de independență a deputaților, scontând un rezultat iluzoriu de creștere a integrității parlamentarilor. **În contextul particular al Republicii Moldova**, vulnerabilizarea parlamentarilor în raport cu organele represive ale statului riscă să afecteze esența parlamentarismului, ca sistem în care Parlamentul ales de popor influențează și controlează celelalte organe ale statului. În final, am putea să ajungem să constatăm că nu vom mai avea parlamentarism ca atare, dar nici parlamentari integri.
3. Curtea Europeană a recunoscut faptul că statele acordă o imunitate parlamentară, mai mult sau mai puțin extinsă, și că aceasta este o practică de lungă durată, care vizează scopurile legitime care sunt protecția libertății de exprimare a Parlamentului și menținerea separării puterilor legislative și judiciare (*A v. Marea Britanie*, § 75-78, *Cordova* (nr. 1), § 55, *Cordova* (nr. 2), § 56 și *De Jorio*, § 49). **Diferitele forme în care se poate manifesta imunitatea parlamentară pot, de fapt, să servească protecției unei democrații politice eficiente, piatră unghiulară a sistemului Convenției**, tocmai în măsura în care acestea tind să protejeze autonomia legislativă și opoziția parlamentară.
4. Mi-am expus și anterior rezervele față de eliminarea imunității parlamentare în *Opinia separată la Avizul din 25 noiembrie 2011*. La o distanță de cinci ani, constat că toate argumentele expuse în acea opinie separată sunt perfect valabile și astăzi și nu am nici un motiv pentru a le revedea. După cum rezultă din datele statistice expuse în *Opinia separată la Avizul din 25 noiembrie 2011*, în ultimul deceniu Procuratura Generală a cerut ridicarea imunității parlamentare *exclusiv în privința deputaților care reprezentau opoziția parlamentară*. Între timp, s-a înregistrat un singur caz când a fost ridicată imunitatea unui deputat ce făcea parte din majoritatea parlamentară. **În ultimii 6 ani, Procuratura a cerut doar de două ori ridicarea imunității parlamentare, într-un caz fiind acceptată și în altul refuzată**. Din aceste date statistice rezultă univoc că imunitatea parlamentară nu constituie un impediment pentru urmărirea penală a parlamentarilor.
5. Adițional, trebuie reținut faptul că la ora actuală organele de urmărire penală dețin instrumentarul necesar pentru a investiga eventualele infracțiuni comise de deputați. Această constatare este confirmată și de faptul că la ora actuală există proceduri judiciare penale împotriva deputaților, care sunt desfășurate fără a fi necesară ridicarea imunității parlamentare. Acest lucru este posibil datorită *Hotărârii Curții Constituționale nr. 2 pentru*

necorespunzătoare sau hărțuire din partea executivului, puterii judecătorești sau din partea altor oponenți politici.

11. Vreau să reiterez opinia Comisiei de la Veneția, expusă în Raportul cu privire la regimul imunităților parlamentare (CDL-INF (1996)007), aprobat în cadrul celei de-a 27-a reuniuni plenare din 17-18 mai 1996, unde este menționat că:

“102. Imunitatea parlamentară continuă să fie o instituție care protejează independența membrilor față de celelalte puteri și libertatea lor de acțiune și de exprimare, cu toate că relația dintre caracteristicile diferitelor puteri a evoluat considerabil în democrațiile parlamentare. Aceasta protejează, de asemenea, parlamentarii de posibile abuzuri ale majorității”.

12. Comisia de la Veneția, în Avizul pe marginea proiectului de revizuire a Constituției României (CDL-AD (2002) 12), adoptat la cea de-a 51-a reuniune plenară din 5-6 iulie 2002, s-a referit și la imunitatea parlamentară. Astfel, Comisia de la Veneția a menționat că: *“imunitatea parlamentară ar putea avea un anumit sens în statele aflate în proces de tranziție spre democrație și având o experiență politică autoritară, lungă și recentă, unde nu poate fi exclusă ingerința puterii executive în funcționarea normală a Parlamentului și unde nu poate fi garantată în totalitate independența puterii judecătorești”* (§ 33).

13. Majoritatea constituțiilor statelor democratice utilizează imunitatea parlamentară ca un instrument de protecție contra unor măsuri represive și arbitrare din partea altor puteri, care ar periclita exercitarea independentă a mandatului de deputat.

Constituția Germaniei

Art. 46. Imunitatea deputaților

„(...)

- (2) Un deputat nu poate fi tras la răspundere sau arestat pentru fapte pedepsite de lege decât cu încuviințarea Bundestagului, afară numai dacă a fost arestat în flagrant delict sau în cursul zilei următoare comiterii faptei.
- (3) Încuviințarea Bundestagului este, de asemenea, necesară pentru orice altă îngrădire a libertății personale a unui deputat sau pentru pornirea unei proceduri judiciare împotriva unui deputat în baza articolului 18.
- (4) Orice acțiune penală și orice urmărire în baza articolului 18 împotriva unui deputat, orice arest sau orice alte îngrădiri ale libertății sale personale trebuie suspendate la cererea Bundestagului”.

Constituția Spaniei

Art. 71

„(1) Deputații și senatorii se bucură de inviolabilitatea opiniilor exprimate în exercitarea mandatului.

(2) În timpul mandatului, deputații și senatorii se bucură de imunitate și pot fi arestați numai în caz de infracțiune flagrantă. Aceștia nu vor putea fi inculpați și nici trimiși în judecată fără autorizarea prealabilă a Camerei din care fac parte.

(3) Cauzele îndreptate împotriva deputatului sau senatorului vor fi examinate de către Secția Penală a Tribunalului Suprem.

(...)”.

Constituția Italiei

Art. 68

„Membrii Parlamentului nu pot fi trași la răspundere pentru opiniile sau voturile exprimate în timpul exercitării funcției lor.

În absența autorizării din partea Camerei din care face parte, niciun membru al Parlamentului nu poate fi supus unei percheziții corporale sau domiciliare, nu poate fi arestat sau lipsit de libertate personală în alt fel și nici nu poate fi ținut în arest, cu excepția cazurilor în care se execută o sentință definitivă a unei instanțe judecătorești sau a cazurilor de flagrant delict, unde arestarea este obligatorie.

Această autorizare va fi, de asemenea, necesară în vederea interceptării conversațiilor sau a comunicărilor unui membru al Parlamentului ori a sechestrului corespondenței acestuia.”

R. 173/21.04.16

CJ

CANCELARIA DE STAT A REPUBLICII MOLDOVA

Nr. 31-06-2721

Chișinău

"12" aprilie 2017

Biroul Permanent al Parlamentului

În temeiul art.58 din Regulamentul Parlamentului, adoptat prin Legea nr.797-XIII din 2 aprilie 1996, se prezintă Avizul asupra proiectului de lege pentru modificarea articolului 70 din Constituția Republicii Moldova (inițiativa legislativă nr.173 din 21 aprilie 2016), aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.219 din 11 aprilie 2017.

Anexe:

1. Hotărârea Guvernului privind aprobarea Avizului (în limba română – 1 filă și în limba rusă – 1 filă);
2. Avizul asupra proiectului de lege (în limba română – 3 file).

Secretar general al Guvernului

LILIA PALII

Ex.: J. Ciobanu
Tel.: 250-282

Casa Guvernului,
MD-2033, Chișinău,
Republica Moldova

Telefon:
+ 373-22-250104

Fax:
+ 373-22-242696

SECRETARIATUL PARLAMENTULUI REPUBLICII MOLDOVA		
D.D.P. Nr. <u>711</u>		
<u>"12"</u>	<u>04</u>	<u>2017</u>
Ora		

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

HOTĂRÎRE nr.219

din 11 aprilie 2017

Chișinău

**Privind aprobarea Avizului asupra proiectului de lege pentru modificarea
articolului 70 din Constituția Republicii Moldova**

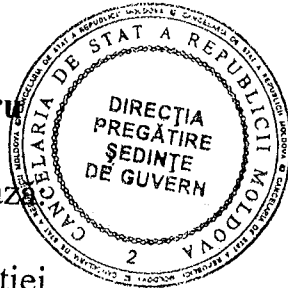
Guvernul HOTĂRĂȘTE:

Se aprobă și se prezintă Parlamentului Avizul asupra proiectului de lege
pentru modificarea articolului 70 din Constituția Republicii Moldova.

Prim-ministru

Contrasemnează

Ministrul justiției

PAVEL FILIP

Vladimir Cebotari

Aprobat
prin Hotărîrea Guvernului nr.219
din 11 aprilie 2017

AVIZ
asupra proiectului de lege pentru modificarea articolului 70
din Constituția Republicii Moldova

Guvernul a examinat proiectul de lege pentru modificarea articolului 70 din Constituția Republicii Moldova, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă (nr. 173 din 21 aprilie 2016) de către un grup de deputați în Parlament, și relevă următoarele.

Proiectul propune excluderea instituției imunității parlamentare materiale (art. 70 alin. (3) din Constituția Republicii Moldova) – soluție orientată spre exceptarea protecției exagerate a deputaților, astfel încît pornirea urmăririi penale împotriva acestora să poată opera fără acordul prealabil al Parlamentului.

Noțiunea de imunitate parlamentară reprezintă acea trăsătură a mandatului parlamentar în temeiul căreia membrul Parlamentului este protejat față de eventualele presiuni sau abuzuri ce s-ar comite împotriva persoanei sale și care îi asigură acestuia independența, libertatea și siguranța în exercitarea drepturilor și obligațiilor care îi revin potrivit Constituției și legilor. Imunitatea parlamentară ca mijloc de protecție a mandatului parlamentar nu constituie un drept subiectiv absolut, la care deputatul ar putea renunța, și nici un privilegiu, contrar egalității cetățenilor în fața legii, aceasta fiind ca o garanție constituțională rezervată deputatului, fapt ce rezultă din imperativul statutului constituțional al deputatului și organului legislativ din care face parte, precum și al principiului potrivit căruia parlamentarii sînt în serviciul poporului.

Conform raportului Comisiei Europene pentru Democrație prin Drept (Comisia de la Veneția) a Consiliului Europei, CDL-INF (96)7, referitor la regimul imunităților parlamentare se specifică următoarele: „noțiunea de imunitate parlamentară nu este o noțiune omogenă. Majoritatea statelor europene recunosc două tipuri de imunități pentru parlamentarii lor: pe de o parte, iresponsabilitatea deputatului, care îl sustrage pe acesta de la orice urmărire judiciară în urma opiniilor și voturilor exprimate în exercitarea funcțiunilor sale; pe de altă parte, inviolabilitatea parlamentară, care îl scutește pe parlamentar de orice arestare, detenție sau procedură judiciară, cu excepția celor autorizate de camera la care aparține, pentru actele săvîrșite pe parcursul exercitării funcțiilor sale.”

În ultimele decenii s-au conturat cîteva direcții principale privind scopul inviolabilității parlamentare în Europa. Multe state democratice din Europa Centrală și de Est au optat pentru un concept relativ larg al inviolabilității parlamentare atunci cînd și-au creat propriile sisteme constituționale în anii '90. În cîteva dintre aceste țări, conceptul inviolabilității parlamentare a fost aplicat

pe larg, lucru care a fost supus criticii, una dintre obiecții fiind faptul că împiedică lupta împotriva corupției.

Gradul de extindere al inviolabilității variază mult de la o țară la alta. Natura însăși a conceptului imunității dă naștere, pentru aplicarea sa, la o diversitate de regimuri juridice. Anumite state nu cunosc această instituție (Olanda, San Marino). În unele țări, cum ar fi Marea Britanie, extinderea acesteia este foarte limitată: inviolabilitatea se aplică numai sub aspect civil, iar sub aspect penal deputatul nu beneficiază de nicio protecție specială și este tratat în mod egal cu ceilalți cetățeni. În Malta, Irlanda și în Norvegia, inviolabilitatea parlamentară face ca deputatul să nu fie arestat în timpul unei sesiuni parlamentare sau în drumul spre sau de la locația sesiunii, oferindu-i deci o protecție limitată.

Art. 70 alin. (3) din Constituția Republicii Moldova prevede că deputatul nu poate fi reținut, arestat, percheziționat, cu excepția cazurilor de infracțiune flagrantă, sau trimis în judecată fără încuviințarea Parlamentului, după ascultarea sa.

Comisia de la Veneția (în raportul CDL-AD(2014)011 cu privire la limitele și ridicarea imunității parlamentare) a statuat că „inviolabilitatea împotriva arestului, reținerii, percheziției și urmăririi în cazurile în care s-a comis o infracțiune este cea mai problematică și controversată parte a conceptului de imunitate parlamentară” (pct. 144).

Pe de o parte, imunitatea parlamentară reprezintă, de fapt, o încălcare a principiului egalității în fața legii, care constituie un pilon fundamental al statului de drept. Pe de altă parte, aceasta ar putea genera un abuz din partea deputaților care comit anumite acte sau fapte prejudiciabile, folosind imunitatea parlamentară drept paravan pentru a se eschiva de la răspundere. Un alt motiv constituant ar fi subminarea încrederii publice în Parlament ca instituție (pct. 146-148).

Mai mult, Comisia de la Veneția consideră că normele ce reglementează inviolabilitatea parlamentară nu constituie o parte necesară a unei democrații moderne. În multe sisteme politice bine funcționale nu există asemenea mecanisme sau nu au fost aplicate de foarte mult timp. Este foarte posibil, și chiar ar fi oportun, ca un parlament național să nu aibă astfel de reguli, deoarece aspectele negative ale acestora pot să prevaleze asupra potențialelor beneficii (pct. 156).

Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în hotărîrea Kart c. Turciei (3 decembrie 2009), a stabilit:

„Inviolabilitatea parlamentară nu este decît o adaptare procedurală care nu are ca rezultat scutirea parlamentarului de consecințele propriilor sale fapte. Această inviolabilitate nu duce deci la împiedicarea procedurilor penale împotriva reclamantului, ci doar la suspendarea cursului acestora. Deoarece prescrierea infracțiunilor nu este implicată atunci cînd procedurile penale sînt suspendate pe motiv de imunitate parlamentară (par. 30, 34-36), acțiunea în justiție este doar amînată pînă la expirarea mandatului de parlamentar al

reclamantului și cercetările penale în cazul dat pot fi reluate la sfârșitul respectivului mandat.”

De asemenea, Curtea a precizat: „Vicisitudinile unei proceduri penale prelungite sînt acompaniate în general de o stigmatizare a presupusului autor al unei infracțiuni. Situația respectivei persoane este deci afectată în mod obligatoriu de faptul că se afla de o lungă perioadă de timp sub o acuzație penală. În consecință, nu există nicio îndoială că speța de față influențează dreptul reclamantului de a beneficia de desfășurarea procesului într-un interval de timp rezonabil, element inerent dreptului la un proces echitabil garantat de articolul 6 al Convenției europene a drepturilor omului și libertăților fundamentale (par. 48).”

De altfel, Curtea a afirmat anterior că, atunci cînd un stat recunoaște o imunitate parlamentarilor săi, protecția drepturilor fundamentale ar putea fi afectată (cauza Tsalkitzis c. Greciei, par. 45).

Curtea notează, de asemenea, că forma imunităților parlamentare derivă din cîmpul parlamentar, pentru care o marjă foarte largă de apreciere este lăsată la latitudinea statelor-membre. Prin urmare, crearea de excepții la imunitatea parlamentară, a căror aplicare s-ar face în funcție de fapte particulare ce țin de fiecare caz în parte, poate avea ca efect prejudicierea în mod considerabil a scopurilor urmărite (cauza A c. Marea Britanie, par. 88).

Guvernul subliniază că, în Avizele nr. 1 din 25 ianuarie 2001, nr. 1 din 25 noiembrie 2011, nr. 4 din 18 aprilie 2016 asupra proiectelor de lege pentru modificarea și completarea articolelor 70 și 71 din Constituția Republicii Moldova, precum și în Avizul nr. 2 din 10 noiembrie 2015 asupra inițiativei civice de revizuire a articolelor 60, 70, 78 și 89 din Constituție prin referendum republican, Curtea Constituțională a Republicii Moldova s-a pronunțat pozitiv asupra problemei excluderii inviolabilității deputaților.

În baza celor enunțate, Guvernul conchide că prevederile proiectului de lege pentru modificarea articolului 70 din Constituția Republicii Moldova nu ar afecta unitatea materiei constituționale și nu ar depăși limitele revizuirii Constituției stabilite la art. 142 alin. (2) din Constituție.

ПРАВИТЕЛЬСТВО РЕСПУБЛИКИ МОЛДОВА

ПОСТАНОВЛЕНИЕ № 219

от 11 апреля 2017 г.

Кишинэу

**Об утверждении Заключения по проекту закона
о внесении изменения в статью 70 Конституции Республики Молдова**

Правительство ПОСТАНОВЛЯЕТ:

Утвердить и представить Парламенту Заключение по проекту закона о внесении изменения в статью 70 Конституции Республики Молдова.

Премьер-министр

ПАВЕЛ ФИЛИП

Контрасигнует:

Министр юстиции

Владимир Чеботарь

24 05 2016

Dj-8 nr. 223

AVIZ

la proiectul de lege pentru modificarea
articolului 70 din Constituția Republicii Moldova

(nr.173 din 21.04.2016)

Direcția generală juridică a examinat, în conformitate cu prevederile art.54 din Regulamentul Parlamentului, proiectul de lege specificat în titlu și expune următoarele considerații.

I. Revizuirea Constituției, potrivit prevederilor Titlului VI din Legea Supremă, precum și a Capitolului 3 din Regulamentul Parlamentului, urmează o procedură specială. Astfel, dreptul de inițiativă pentru revizuirea Constituției îl au: un număr de 200000 de cetățeni cu drept de vot, o treime din deputați și Guvernul.

Proiectul supus avizării a fost înaintat de către un grup de 34 deputați în Parlament, fapt ce corespunde prevederii de la lit.b) a alin.(1) al art.141 din Constituție. De asemenea, dispozițiile proiectului de lege nu țin de caracterul suveran, independent și unitar al statului, nu se referă la neutralitatea permanentă a acestuia și nici nu aduc atingere drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor. Prin urmare, nu depășesc limitele revizuirii Constituției stabilite de art.142 din Constituție, proiectul fiind prezentat Parlamentului împreună cu avizul Curții Constituționale nr.4 din 18 aprilie 2016, în corespundere cu cerințele art.141 alin.(2) din Constituție.

După respectarea tuturor cerințelor formale, este de competența legislativului de a se expune asupra oportunității adoptării unui astfel de proiect. Totodată, este de menționat că proiectul avizat poate fi supus dezbaterilor în Parlament numai la expirarea a 6 luni din momentul înaintării inițiativei legislative. Astfel, pentru a se respecta prevederile art.143 din Constituție examinarea proiectului în cauză poate fi dispusă numai după 21 octombrie 2016.

Cu toate acestea, urmează să ne referim la corelarea proiectului cu celelalte prevederi constituționale și respectarea principiului unității materiei constituționale, precum și la eventualele consecințe ale unor astfel de modificări a legii supreme.

II. Proiectul dispune operarea de modificări la art.70 din Constituție, care se referă la instituția imunității și au menirea de a o exclude. Despre instituția imunității urmează a menționa că aceasta este o formă de protecție a deputatului și este chemată să asigure independența opiniei acestuia. Deputații trebuie să fie

călăuziți în activitatea lor exclusiv de voința și aspirațiile corpului electoral, de aceea ei au un statut juridic special, concretizat într-un număr de drepturi și obligații instituite în scopul de a-i proteja împotriva unor eventuale persecuții.

Rolul măsurilor de protecție este de a garanta deputaților o deplină libertate de acțiune în exercitarea mandatului cu care au fost investiți de alegători și în același timp de a-i feri de ipoteticele ingerințe, agresiuni, amenințări, intimidări din partea puterii executive sau judecătorești și chiar din partea alegătorilor, partidelor politice ce i-au propus candidați, ori ale altor organisme guvernamentale sau neguvernamentale.

Cu toate că Curtea Constituțională, prin avizul nr.4 din 18 aprilie 2016, s-a exprimat pozitiv, a fost expusă și o opinie separată (concurrentă). De aceea, considerăm necesar de a preciza anumite aspecte în legătură cu prevederile vizate, făcând referire și la normele dreptului comparat.

Astfel, prevederile proiectului în cauză presupun că deputatul va putea fi reținut, interogat, percheziționat, arestat și trimis în judecată fără consimțământul Parlamentului și fără a fi ascultat în prealabil. Această situație urmează a fi raportată la independența deputatului garantată de prevederile art.71 din Constituție. Curtea Constituțională interpretând art.71 din Legea Supremă a menționat că deputatul în Parlament este independent în exprimarea opiniilor. El nu poate fi persecutat sau tras la răspundere juridică pentru voturile sau pentru opiniile exprimate în exercitarea mandatului. Imunitatea parlamentară are ca scop protejarea deputatului în Parlament împotriva urmărilor judiciare și garantarea libertății lui de gândire și de acțiune. Deputatul în Parlament nu poate fi persecutat sau tras la răspundere juridică sub nici o formă pentru opiniile politice sau voturile exprimate în exercitarea mandatului.

~~Independența opiniei, consfințită în art.71 din Constituție, este unul din elementele esențiale ale statutului deputatului în Parlament și are menirea de a garanta deputaților posibilitatea de a-și exercita nestingherit mandatul de deputat.~~ Independența opiniei nu este un privilegiu personal al deputatului, ea are un caracter juridico-special și este chemată să servească interesele societății. Prin conținutul său, această normă constituțională asigură protecția deplină a deputatului în Parlament în exercitarea mandatului, îi garantează libertatea gândirii și acțiunilor, apărându-l împotriva persecuțiilor neîntemeiate, contribuind la activitatea și independența lui neîngrădită.

Independența opiniilor deputatului, în sensul art.71 din Constituție, se referă doar la activitatea de deputat, desfășurată în exercitarea exclusivă a mandatului reprezentativ. Astfel, independența opiniilor cuprinde toate cele spuse și scrise de deputat în Parlament (declarațiile făcute în Parlament și în comisiile lui, discursurile, replicile în cadrul dezbaterilor, întrebările, interpelările, înaintarea proiectelor de legi sau formularea propunerilor), precum și opinia sa exprimată în procesul votării și consemnată în actele Parlamentului, alte acțiuni, care se încadrează în statutul de deputat în Parlament. Astfel, independența opiniilor deputatului în Parlament este absolută și perpetuă. Deputatul nu poate fi tras la răspundere penală, civilă sau

contravențională pentru voturile sau opiniile, exprimate în executarea mandatului, nici după expirarea acestuia.

Cu toate acestea, prin înlăturarea imunității parlamentare se vor putea crea situații când anumiți deputați incomozi vor putea fi reținuți în vederea efectuării anumitor cercetări după care vor fi eliberați, iar între timp probleme importante vor putea fi adoptate de Parlament în absența unui sau altui deputat, care ar putea deține informații deosebit de importante pentru caz sau ar avea ceva de declarat referitor la chestiunile în cauză. Acest fapt este confirmat prin datele statistice expuse în opinia separată (concurrentă) la avizul Curții Constituționale din care rezultă că, în ultimul deceniu, Procuratura Generală a cerut ridicarea imunității parlamentare *exclusiv în privința deputaților care reprezentau opoziția parlamentară*. Doar într-un singur caz a fost cerută și ridicată imunitatea parlamentară unui deputat ce făcea parte din majoritatea parlamentară. Acest ultim caz vine să demonstreze că imunitatea parlamentară nu constituie un impediment pentru urmărirea penală a parlamentarilor. Pe lângă aceasta, modificarea propusă poate afecta două principii constituționale fundamentale, democrația și pluralismul politic declarate și garantate de art.1 și art.5 din Constituție. Necorelarea modificărilor prezentate cu cele stipulate la art.1 și art.5 face să se violeze principiul unității materiei constituționale, fapt ce va conduce la aplicarea neuniformă a prevederilor constituționale.

În dreptul constituțional comparat, imunitatea parlamentară pentru opiniile exprimate figurează în cvazitotalitatea constituțiilor statelor lumii și a Regulamentelor parlamentare. Se admite, de regulă, că nici un parlamentar nu poate să fie urmărit într-un proces datorită declarațiilor făcute și voturilor exprimate în exercițiul funcțiilor sale. Această imunitate este denumită, în doctrină, "*imunitate profesională*" sau "*iresponsabilitate penală absolută*". Întîlnim, astfel, imunitatea pentru opinii în Constituțiile Belgiei, Spaniei, Franței, Greciei, Italiei, Luxemburgului, Portugaliei și altor state. În cazul Constituției Irlandei, imunitatea vizează nu numai opiniile exprimate verbal, dar și în scris. De asemenea, Constituția Olandei, în art.71, se referă la declarațiile făcute de parlamentari în ședințele generale și interparlamentare, dar și în ceea ce privește comunicările pe care aceștia le adresează în scris.

Constituțiile Ciprului și Finlandei specifică în mod expres că libertatea de expresie protejează parlamentarii de orice fel de răspundere civilă sau penală. Constituția Germaniei înscrie și ea acest tip de imunitate în art.46 alin.(1), dar precizează că „aceste dispoziții nu se aplică în cazul injuriilor defăimătoare”. Alte constituții (Armenia, Croația, Danemarca, Lituania, Letonia, Polonia, Slovacia) stipulează că insultele și afirmațiile calomnioase, defăimătoare nu pot să protejeze pe autorii lor împotriva răspunderii civile.

În continuarea analizei comparative a problemei imunității parlamentare observăm că în toate țările deputații se bucură de imunitate și nu pot fi trași la răspundere sau urmăriți fără consimțământul Parlamentului, cu excepția cazurilor de infracțiune flagrantă. Astfel:

1. Deputații nu pot fi reținuți, interogați, percheziționați, arestați și trimiși în judecată fără acordul Parlamentului (a camerei respective) - Kazahstan art.52,

Georgia art.52, Polonia art.105, Federația Rusă art.98, România art.72, din constituțiile țărilor respective;

2. In Republica Cehă deputatul nu poate fi tras la răspundere fără acordul Parlamentului, dacă Parlamentul refuză, urmărirea încetează definitiv, (art.27 din Constituția Cehiei);

3. In Ungaria deputații se bucură de imunitate, statutul deputaților prin care se stabilește garanțiile acestora este stabilit prin lege care se votează cu 2/3 din deputați, (art.20 din Constituția Ungariei);

4. In Franța nici un membru al Parlamentului pe durata sesiunii nu poate fi tras la răspundere în materie penală sau contravențională fără acordul Camerei din care face parte;

5. In Austria deputații nu pot fi urmăriți penal fără acordul Parlamentului, cu excepția cazurilor de infracțiune flagrantă. In cazul reținerii deputatului în flagrant, organul competent comunică neîntârziat Președintelui Parlamentului, iar în perioada dintre sesiuni, la cererea comisiei pentru imunități, arestul se anulează și urmărirea încetează. Deputatul poate fi urmărit fără acordul Parlamentului numai pentru faptele penale și numai în cazul dacă aceste fapte nu sînt legate de activitatea politică a deputatului;

6. In Italia sînt consacrate trei principii referitoare la statutul deputatului, iresponsabilitatea pentru faptele comise în exercitarea mandatului, imunitatea parlamentară și remunerarea. Aceste principii nu sînt personale și deputatul nu le poate refuza. Deputatul nu poate fi tras la răspundere penală fără acordul palatei respective;

7. In Canada imunitatea parlamentară se referă la cauzele civile și se extinde doar în timpul sesiunilor, pe durata timpului cît deputatul se află în drum spre Parlament și de la Parlament spre domiciliu, în materie penală deputatul nu dispune de imunitate;

8. In Portugalia deputatul nu poate fi urmărit fără acordul Parlamentului cu excepția cazurilor cînd a comis o infracțiune pentru care se prevede pedeapsa capitală, sau în cazuri de infracțiune flagrantă.

Observăm, în acest mod, că fiecare sistem constituțional își are propriile reguli specifice guvernării sale referitoare la imunitatea parlamentară. Aceasta poate implica doar cauzele penale, în altele doar cauzele civile, iar în unele state, de altfel, cele mai puține și, poate, mai puțin dezvoltate, cum ar fi Malaezia, Maurițius, Țările de Jos și Zimbabwe nu există imunitate parlamentară, nici în materie penală nici în civilă.

Astfel, menționăm că prevederile proiectului sînt în strînsă legătură ca conținut și esență și vizează principii pe care le înscriu, în general, toate constituțiile moderne ce recunosc imunitatea parlamentarilor. Aceasta este instituită cu scopul de a proteja aleșii poporului împotriva oricăror măsuri represive, arbitrare care ar putea veni din partea puterii executive, a puterii judecătorești sau chiar a unor persoane particulare ce ar acționa direct sau indirect la comanda unora sau altor puteri politice.

Cele spuse, aduc precizarea că imunitatea parlamentară are drept scop protejarea deputaților împotriva urmăririi judiciare și garantarea libertății de gândire

și acțiune a acestora. Este supusă criticii și instituția de „suspendare a imunității parlamentare” prin aceea că „suspendarea imunității este o modalitate ce nu se regăsește în general într-un regim democratic, întrucât este contrară însăși imunității parlamentare”, cu alte cuvinte, la ce bun să mai oferim ceva, dacă în orice moment putem lua totul înapoi.

În concluzie este de menționat că imunitatea parlamentară urmează a fi privită ca o garanție a îndeplinirii funcției de deputat și a independenței acestuia și nu ca un privilegiu personal al deputatului de care poate să beneficieze sau să refuze.

În acest sens și Comisia Europeană pentru Democrație prin Drept (Comisia de la Veneția) a Consiliului Europei în **Raportul cu privire la limitele și ridicarea imunităților parlamentare** (CDL-AD(2014)011), aprobat în cadrul celei de-a 98-a reuniuni plenare din 21-22 martie 2014, condiționează reglementarea instituției imunității cu existența „*unui sistem politic bine funcțional*”.

Comisia de la Veneția, cu toate acestea, *recunoaște că regulile ce prevăd inviolabilitatea pot, în unele state, să îndeplinească funcția democratică de protecție a Parlamentului ca instituție, și în particular a opoziției parlamentare, de o presiune necorespunzătoare sau hărțuire din partea executivului, puterii judecătorești sau din partea altor oponenți politici*. Considerăm că Republica Moldova este tocmai cazul la care face referire Comisia de la Veneția.

Deși problema abordată în proiectul de lege urmărește scopuri politice de rezonanță publică și ține de oportunitatea legislativului adoptarea sau respingerea acestuia, adoptarea proiectului de lege, poate duce la dezechilibrarea instituțiilor constituționale și poate contribui la surparea temeliiilor statului democratic și de drept, precum și a pluralismului politic.

Cu titlu de informare, amintim că proiecte similare au mai fost inițiate în anii 2011 și 2013, dar nu și-au găsit finalitate.

Ex.: Iu. Cojocaru,
tel.: 461.

Ion CREANGĂ,
Șef Direcție

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

Comisia politică externă și integrare europeană

MD-2073, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfint 105

www.parlament.md

6 aprilie 2017

CPEB nr. 84

AVIZ

asupra proiectului de lege pentru modificarea articolului 70 din Constituția Republicii Moldova

(nr.173 din 21.04.2016)

Comisia politică externă și integrare europeană, în conformitate cu funcțiile și atribuțiile sale și în temeiul art.27 din Regulamentul Parlamentului, a examinat prezentul proiect de lege și-l propune spre dezbateri în cadrul ședinței plenare a Parlamentului.

Președinta Comisiei

Valentina BULIGA

AVIZ
la proiectul de lege pentru modificarea
articolului 70 din Constituția Republicii Moldova

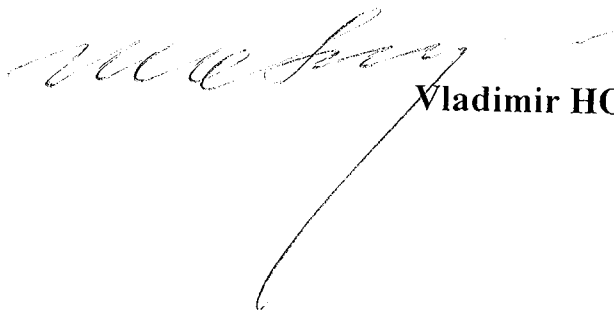
(nr. 173 din 21.04.2016)

Comisia cultură, educație, cercetare, tineret, sport și mass-media a examinat proiectul de lege menționat, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă din partea unui grup de deputați și comunică următoarele.

Semnatarii proiectului de lege propun la articolul 70 din Constituția Republicii Moldova excluderea sintagmei "și imunități,, din titlul articolului, precum și eliminarea aliniatului (3) din acest articol pentru a nu privi imunitatea parlamentară ca o imunitate absolută sau de a situa unii cetățeni mai sus de lege sau a ordinii legale, lăsînd, în același timp, dreptul și posibilitatea de exercitare a funcției în cadrul legal.

Urmare a discuțiilor Comisia, cu votul majorității membrilor prezenți ("pro,, -4, „abț.”-2, „împ”. -1), susține și propune înaintarea proiectului de lege nr. 173 din 21.04.2016 spre examinare și adoptare în plenul Parlamentului.

Președintele Comisiei

Vladimir HOTINEANU

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

Comisia securitate națională, apărare și ordine publică

MD-2073, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 105

www.parlament.md

29 martie 2017

C.S.N. nr. 115

Aviz
la proiectul de lege
pentru modificarea articolului 70
din Constituția Republicii Moldova
(nr.173 din 21.04.2016)

Comisia securitate națională, apărare și ordine publică, în temeiul art.27 din Regulamentul Parlamentului, a examinat proiectul de lege pentru modificarea articolului 70 din Constituția Republicii Moldova, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către un grup de deputați în Parlament.

În urma examinării, Comisia cu votul majorității membrilor săi propune prezentul proiect de lege spre dezbateri în cadrul ședințelor plenare ale Parlamentului.

Roman BOȚAN,
Președinte al Comisiei

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

Comisia agricultură și industrie alimentară

MD-2073, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfint 105

www.parlament.md

30 iunie 2016

CAI-6 nr. 307

A V I Z

la proiectul de Lege pentru modificarea articolului 70
din Constituția Republicii Moldova

nr. 173 din 21.04.2016

Comisia agricultură și industrie alimentară a examinat proiectul de Lege pentru modificarea articolului 70 din Constituția Republicii Moldova, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către un grup de deputați.

Urmare dezbaterilor în cadrul ședinței, membrii comisiei cu majoritatea de voturi a celor prezenți s-au pronunțat pentru susținerea proiectului de lege în plenul Parlamentului.

Radu MUDREAC
Președintele Comisiei

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

Comisia economie, buget și finanțe

MD-2073, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfint 105

www.parlament.md

29 martie 2017

PEB nr. 122

AVIZ

asupra proiectului de lege pentru modificarea articolului 70 din Constituția Republicii Moldova (nr.173 din 21.04.2016)

Comisia economie, buget și finanțe a examinat proiectul de lege în cauză, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de către un grup de deputați, și comunică următoarele.

Prin proiectul de lege în cauză se propune modificarea articolului 70 din Constituția Republicii Moldova prin eliminarea alineatului (3) care prevede că "Deputatul nu poate fi reținut, arestat, percheziționat, cu excepția cazurilor de infracțiune flagrantă, sau trimis în judecată fără încuviințarea Parlamentului, după ascultarea sa", precum și excluderea sintagmei "și imunității" din titlul articolului.

Urmare a examinării proiectului de lege în cauză, Comisia economie, buget și finanțe propune proiectul de lege spre examinare în cadrul ședinței plenare ale Parlamentului.

Stefan CREANGĂ

Președintele Comisiei

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

Comisia drepturile omului și relații interetnice

MD-2073, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfint 105

www.parlament.md

17 mai 2016

nr. 157

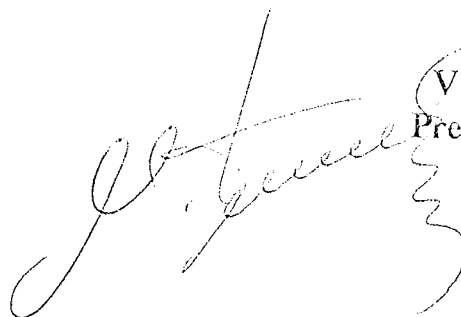
Aviz
la proiectul de Lege pentru modificarea articolului 70 din Constituția Republicii
Moldova

(nr.173 din 21.04.2016)

Comisia drepturile omului și relații interetnice, reieșind din atribuțiile și competența sa funcțională, în temeiul art.27 din Regulamentul Parlamentului, a examinat proiectul de Lege nominalizat, înaintat cu titlu de inițiativă legislativă de un grup de deputați.

În urma dezbaterilor, deputații Comisiei au votat în felul următor: 2 - pro, 7 - abținut.

Deoarece nu a întrunit votul majorității membrilor Comisiei prezenți la ședință, așa cum prevede lit.b), alin.(2), art.22 din Regulamentul Parlamentului, nr.797 din 02.04.1996, Comisia propune respingerea acestui proiect de lege.

Vladimir ȚURCAN,
Președintele Comisiei

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

Comisia protecție socială, sănătate și familie

MD-2073, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfint 105

www.parlament.md

29 martie 2017

CPS-6 nr. 56

AVIZ

la proiectul legii pentru modificarea articolului 70 din Constituția Republicii
Moldova

(nr. 173 din 21.04.2016)

Comisia protecție socială, sănătate și familie a examinat proiectul de lege pentru modificarea articolului 70 din Constituția Republicii Moldova, inițiativă legislativă a unui grup de deputați, nr. 173 din 21.04.2016.

Urmare a dezbaterilor și a votării pe marginea proiectului s-au înregistrat următoarele rezultate: din cei 8 membri prezenți, 4 membri au votat "pentru", iar 4 membri- "împotriva", Comisia protecție socială, sănătate și familie fiind în imposibilitatea luării unei decizii, urmând ca pe marginea lui să se expună plenul Parlamentului.

Oxana DOMENTII,
Președinta Comisiei

PARLAMENTUL REPUBLICII MOLDOVA

Comisia juridică, numiri și imunități

MD-2073, Chișinău, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 105

www.parlament.md

30 martie 2017

CM-6 nr. 63

Raport la proiectul de lege pentru modificarea articolului 70 din Constituția Republicii Moldova

(nr. 173 din 21.04.2016)

Comisia juridică, numiri și imunități a examinat proiectul de lege nr. 173 din 21.04.2016 pentru modificarea articolului 70 din Constituția Republicii Moldova, inițiativă legislativă a unui grup de deputați și comunică următoarele.

Proiectul de lege are drept scop anularea instituției imunității parlamentare stabilită de articolul 70 al Constituției. Conform notei informative la proiect, eliminarea imunității nu va duce la limitarea independenței deputatului, nu va fi afectat dreptul lui la libertatea opiniei și votului pe durata exercitării mandatului. Deputatul va continua să beneficieze de protecția prevăzută de art. 71 din Constituție care este absolută și perpetuă.

În conformitate cu art. 143 din Constituție și art. 77 din Regulamentul Parlamentului, Parlamentul este în drept să adopte și să dezbată un proiect de lege constituțională după expirarea termenului de 6 luni din momentul prezentării proiectului în cauză, împreună cu avizul Curții Constituționale. Comisia constată că termenul de 6 luni a expirat și Avizul Curții Constituționale asupra inițiativei de revizuire a articolului 70 din Constituție este pozitiv.

În rezultatul dezbaterilor, membrii Comisiei juridice, numiri și imunități, cu majoritatea voturilor, au propus proiectul de lege nr. 173 din 21.04.2016 spre examinare și adoptare de către Parlament în prima lectură.

Raisa APOLSCHII,
Președintele Comisiei